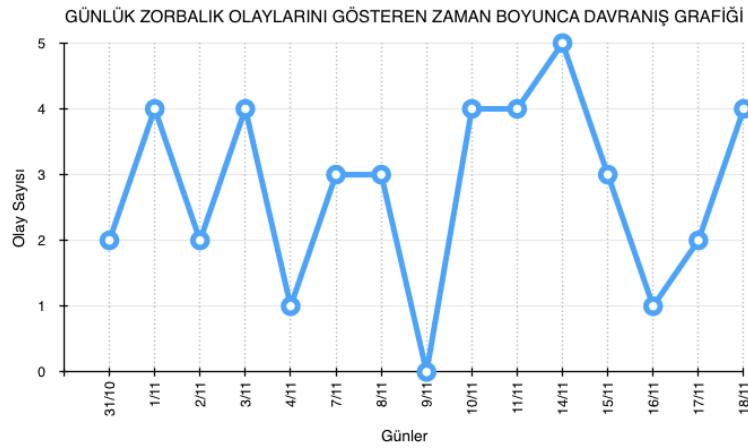

ESD ile Akran Zorbalığını Yeniyoruz¹

Uğraş Demir

Sınıfta akran zorbalığı konusunda bir çalışma yapmak çok zor çünkü çoğu zaman zorbalığa maruz kalan çocuk bunu dillendirmiyor bile. Ahlaki ve sosyal gelişim sürecindeki çocuklarda zorbalık, üstünlük kurma ya da grup içinde lider olabilmenin aracı haline gelebiliyor. Bu yıl ikinci sınıfları okuttum ve sene başından itibaren yükselen bir ivmeyle “akran zorbalığı” rahatsız edici bir boyuta ulaştı.

ESD araçlarını öğrencilerle kullanmaya başlamadan önce, 15 gün boyunca sınıftaki kavga/zorbalık sayısını not aldım. Ortaya günde ortalama 2,8’li bir istatistik çıktı.

Şekil 1: Çalışma öncesi Zaman Boyunca Davranış Grafiği

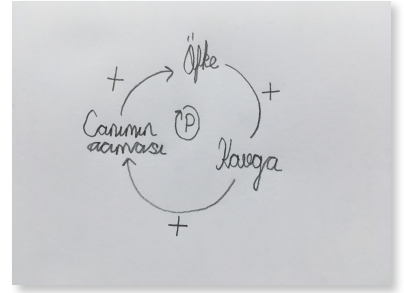
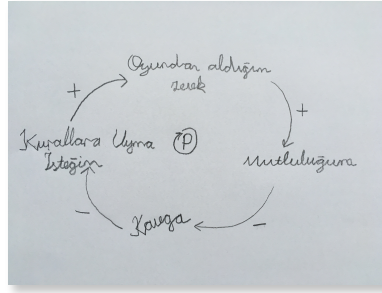
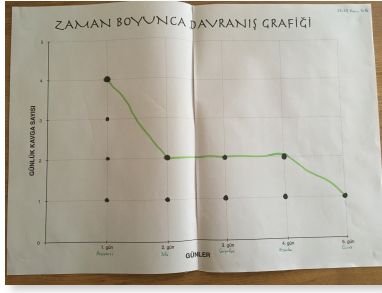
Çalışmaya, sınıfa boş bir grafik asarak başladım ve bu grafik yaşanan zorbalık durumlarında bazen benim bazen de öğrencilerim tarafından dolduruldu.

Sadece grafiği görmek bile öğrencilerin toparlanmalarını sağladı.

Stok Akış Diyagramı ve Nedensel Döngü Diyagramları

Sonraki aşamada, “Günlük Kavga Sayısı”nı stok olarak ele aldığımız stok akış diyagramını oluşturduk. Kavga sayısını arttıran ya da azaltan nedenleri bularak bu verileri nedensel döngü diyagramlarını oluşturmada kullandık.

¹ Eğitimde Sistem Düşüncesi Haber Bültenin 15. sayısında (Ağustos 2017) yayımlanmıştır.

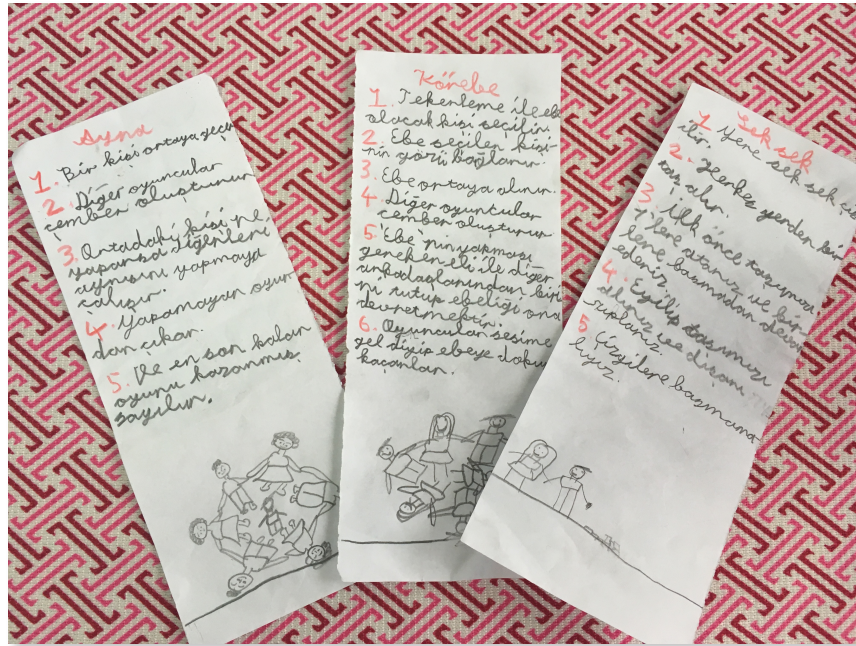

Şekil 2: Zaman Boyunca Davranış Grafiği ve Nedensel Döngü Diyagramları

Çözüm Yolları / Yardımcı Materyaller

Oyun kurallarına uymamak kavgaya neden oluyordu. Özellikle oyun kurallarını bilmeden oyuna katılanlar nedeniyle çok çabuk tartışmalar ve kavgalar çıkabiliyordu. Bu sorunu çözebilmek için öğrenciler oyun kural kartları hazırladılar.

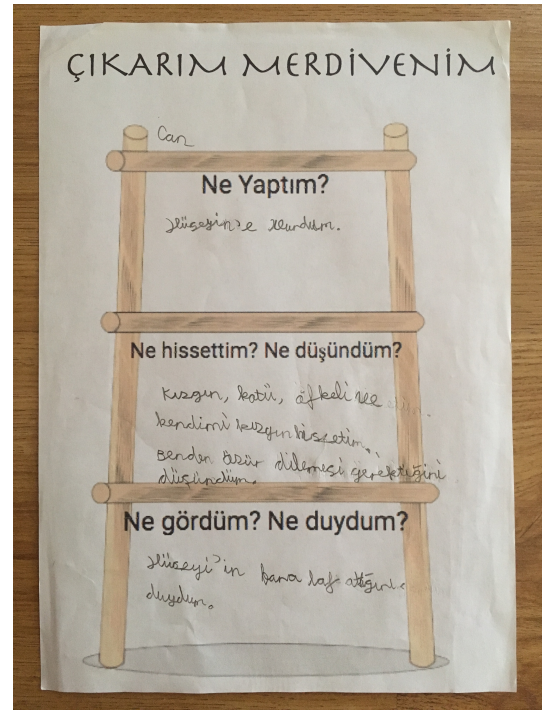
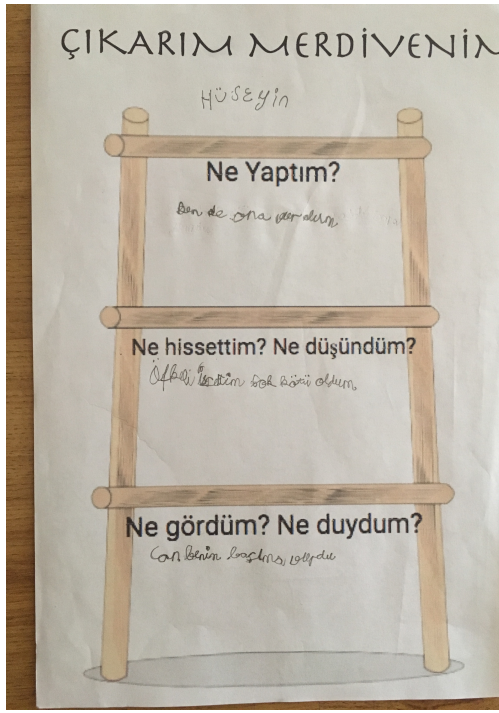
Şiddeti uygulayan ya da şiddete maruz kalan öğrenci aşağıdaki gibi şemalar hazırladılar. Önce sorunu belirlediler daha sonra bunun nedensel döngü diyagramını oluşturdular ve en sonunda bu durumun çözümünü kendileri buldular.

Şekil 3: Oyun kural kartları

Çıkarım Merdivenim

Çıkarım merdiveninde öğrenciler duygularını-hislerini, bunun davranışlarına etkisini ve sonuçta da nasıl bir tepki verdiklerinin farkına vardılar. Çocuklar çıkarım merdivenlerini, ikili kavga/sataşma durumlarında karşılıklı oluşturdular. Sonra bu merdivenleri birbirlerine okuyarak arkadaşının ne hissettiğini de öğrenmiş oldular.

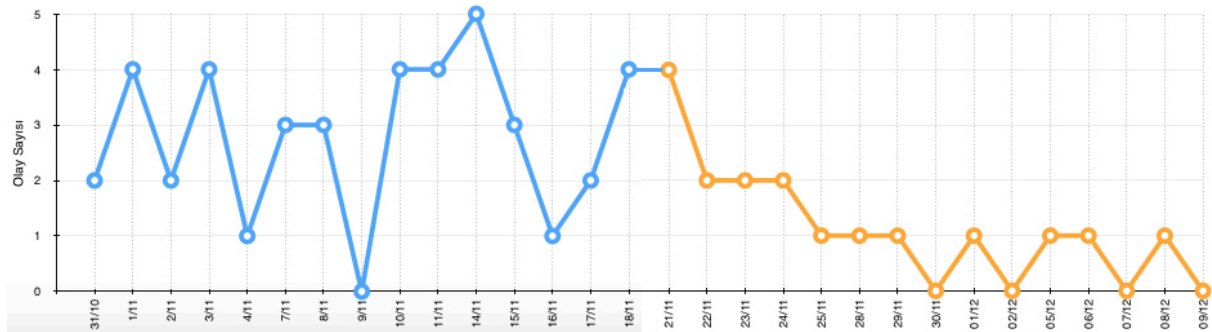

Şekil 4: Çıkarım Merdivenleri

Sonuç

Yapılan çalışmalar ve kullanılan araçlar sayesinde öğrenciler şu kazanımları edindiler:

- Yaptığının farkına varır (Zaman Boyunca Davranış Grafiği).
- Hareketinin altında yatan nedenleri keşfeder (Stok Akış Diyagramı).
- Düşünme becerileri geliştirir (Nedensel Döngü Diyagramları-Çıkarım Merdivenleri)
- Parçaları bir araya getirerek çözüm yolları bulur (Oyun Kartları/Şemalar vs.).

Şekil 5: Çalışma sonrası Zaman Boyunca Davranış Grafiği